

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 6, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63 335, el. p. dokumentai@stt.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188659948

2023-01- Nr.

Giedriui Jankauskui
El. p. info@duomena.com

DĖL PRANEŠIMO, REGISTRACIJOS NR. 5-01-242, NAGRINĖJIMO

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje (toliau – STT), siekiant išvelgti korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų požymius, vadovaujantis Asmenų, kurie kreipiasi į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą, pranešimų nagrinėjimo tvarkos aprašo¹, patvirtinto Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2018-05-21 įsakymu Nr. 2-86, 2.2 papunktyje nustatyta tvarka, įvertintas Jūsų STT 2023-01-09 gautas pranešimas dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – NŽT) valstybės tarnautojų veiksmų (STT reg. Nr. 5-01-242)

Dėkodami už Jūsų pateiktą informaciją, pranešame, kad:

1. Pagal STT teisės aktais priskirtą kompetenciją Jūsų pranešime nurodyta informacija buvo vertinama išimtinai korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų aspektu. STT nėra įgaliota spręsti ar tarpininkauti sprendžiant iš administracinių/civilinių teisinių santykių kilusius ginčus, vertinti valstybės tarnautojų ar jam prilygintų asmenų veiksmus/neveikimą tarnybinės/drausminės atsakomybės požiūriu. Iš administracinių teisinių santykių kylantys ginčai turi būti sprendžiami teisės aktų nustatyta tvarka.

2. Įvertinus Jūsų pranešime nurodytas aplinkybes, nenustatyta faktinių duomenų apie valstybės tarnautojų ir (ar) jiems prilygintų asmenų padarytas ar daromas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, apie trečiųjų asmenų neteisėtą poveikį, ar, kad minėtų asmenų veiksmuose ir sprendimuose dominuotų neteisėtas asmeninis interesas. Taip pat nenustatyta faktinių duomenų apie konkrečių valstybės tarnautojų ir (ar) jiems prilygintų asmenų, ir (ar) kitų konkrečių asmenų galimai korupcinio pobūdžio nusikalstamą veikimą, t. y. bandymą papirkti, darytą įtaką ar poveikį, siekiant palankių sprendimų, provokavimą ar reikalavimą duoti kyšį, susitarimą ar pažadą priimti kyšį, arba kyšio priėmimą, taipogi nenustatyta duomenų apie prekybos poveikiu, piktnaudžiavimo ar tarnybos pareigų neatlikimo objektyviąją pusę.

3. Taip pat šiuo metu STT negauta ir nenustatyta konkrečių faktinių duomenų apie konkrečius teisės aktų pažeidimus, neteisėtus valstybės tarnautojų ar jiems prilygintų asmenų veiksmus ar sudarytas išimtines sąlygas fiziniams ir (ar) juridiniams asmenims, kurie galėtų būti vertinami baudžiamosios atsakomybės požiūriu. Šiuo metu STT negauta (tokių duomenų nepateikėte ir Jūs) duomenų, kad valstybės tarnautojai ir (ar) jiems prilyginti asmenys, sprenddami

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1ceccba05d8e11e89f00961ca6c2310f/asr>

Jūsų keliamus klausimus, atliko veiksmus ir (ar) priėmė sprendimus, kurie galėjo būti įtakoti korupcinio pobūdžio paskatų ir kt.

4. Jūsų pranešime išdėstytos aplinkybės apie NŽT, kuri, Jūsų manymu, sistemingai nesiima veiksmų dėl matininko R. Paškonio neteisėtos veiklos, bei dėl to Jums atsiradusios 60 000 eurų žalos, nesuteikia pagrindo STT spręsti klausimo dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo dėl galimų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų. Negalima teigti, kad savaime NŽT veiksmai ir (ar) priimti atitinkami sprendimai dėl matininko R. Paškonio veiklos yra tokio masto ir pavojingumo, kad atitiktų visuomenei pavojingos (nusikalstamos) veikos kriterijus. Tokie viešojo subjektų sprendimai ir ginčai dėl jų teisėtumo yra kilę iš administracinių teisinių santykių, todėl turi būti sprendžiami tokius santykius reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka. Iš Jūsų pranešimo turinio bei pateiktos medžiagos matyti, kad Jūs aktyviai naudojate tokia teisės aktuose numatyta tvarka bei kompetentingoms įstaigoms skundžiate NŽT sprendimus. Šiame kontekste pažymėtina, kad kiekviena nusikalstama veika yra teisės pažeidimas, tačiau ne kiekvienas teisės pažeidimas turi būti traktuojamas kaip nusikalstama veika, už kurios padarymą yra numatyta griežčiausia – baudžiamoji, atsakomybė. Pažymėtina, kad pagal kompetenciją atlikti valstybės tarnautojų ar jiems prilygintų asmenų veiksmai, nesant konkrečių faktinių duomenų apie neteisėtą suinteresuotumą, neteisėtus susitarimus ar darytą įtaką, priimant sprendimus, ar kitas korupcinio pobūdžio paskatas, negali savaime būti vertinami kaip nusikaltimai/baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams baudžiamąja prasme.

5. Taip pat Jūsų pranešime įvardintos 60 000 eurų žalos negalima vertinti, kaip didelės žalos požymio, numatyto Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 229 straipsnio dispozicijoje. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022-06-15 nutartimi administracinėje byloje Nr. A-2255-442/2022 Jūsų apeliacinį skundą atmetė ir paliko nepakeistą Vilniaus apygardos administracinio teismo 2022-03-17 sprendimą, kuriame konstatavo, kad „pareiškėjams apie tai, kad ginčo žemės sklypai patenka į naudingųjų iškasenų teritoriją, o tai suponuoja ribojimą tokiuose žemės sklypuose statyti gyvenamuosius namus, buvo žinoma iki žemės pirkimo – pardavimo sutarčių sudarymo. Taigi pareiškėjai, prieš sudarydami žemės įsigijimo sandorius, būdami pakankamai atidūs ir rūpestingi galėjo numatyti tai, kad ginčo žemės sklypuose gyvenamųjų namų statyba yra ribojama, tačiau, neatsižvelgdami į galimai neigiamas pasekmes (gyvenamųjų namų statybos ribojimą) vis tiek sudarė žemės pirkimo sandorius, tuo prisiimdami dėl specialiųjų žemės sklypų naudojimo sąlygų galinčią kilti neigiamų pasekmių (taip pat ir žemės sklypų nuvertėjimo) riziką. Pareiškėjų skunde nurodoma turtinė žala (įsigytų žemės sklypų vertės sumažėjimas), visų pirma, yra nulemta pačių pareiškėjų veiksmų, o ne neteisėtų valstybės tarnautojų veiksmų, todėl pareiškėjų nurodomų aplinkybių, kuriomis jie grindžia savo skundo reikalavimą, kontekste nėra pagrindo konstatuoti, jog tarp pareiškėjų nurodytų valstybinės valdžios institucijų neteisėtų aktų ir jų prašomos priteisti turtinės žalos yra priežastinis ryšys“.

6. Kasacinėje teismų praktikoje, vertinant teisėsaugos pareigūnų veiksmus, kuri pagal analogiją tinkama vertinant ir kitų teisės aktus taikančių valstybės tarnautojų veiklai, yra konstatuota, kad teisės aktų taikymas – tai teisėsaugos institucijų pareigūnų (tarnautojų) profesinės veikos sudėtinė dalis. Todėl BK 30 straipsnis nustato, kad asmuo neatsako pagal BK už žalą, kurią padarė vykdydamas profesines pareigas, jeigu jis neviršijo įstatymų ar kitų teisės aktų nustatytų įgaliojimų. Profesinėje veikloje taikant teisės normas pakankamai dažnai pasitaiko

atvejų, kai įstatymo nuostatos įvairių tarnautojų suprantamos ir aiškinamos nevienodai, todėl praktikoje analogiškose situacijose gali pasitaikyti skirtingi sprendimai. Bet tai jokia būdu nėra pagrindas ginčytiną sprendimą laikyti nusikalstama veika. Netinkamas, Jūsų manymu, įstatymo ar kito teisės akto taikymas, faktinių aplinkybių vertinimas, jų nustatymas, savaime nesuteikia pagrindo teigti, jog buvo padaryta nusikalstama veika, tačiau yra pagrindas ginčyti tokius veiksmus ir skųsti atitinkamų tarnautojų sprendimus įstatymų nustatyta tvarka. Profesinė veikla gali būti vertinama kaip nusikalstama ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę tik asmeniui suvokiant daromos veikos pavojingą ar rizikingą pobūdį ir numatant galimą įstatyme numatytų padarinių kilimą. Teisės aktų taikymas, tame tarpe ir netinkamas taikymas, jei padarytoje veikoje nėra sąmoningo netinkamo teisės akto taikymo požymių, negali būti pagrindu traukti baudžiamojon atsakomybėn pareigūną (tarnautoją) dėl priimto sprendimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) kasacinės nutartys Nr. 2K-10/2008, 2K-263/2010).

7. Nusikalstamos veikos – tai teisės pažeidimai, kuriais itin šiurkščiai pažeidžiamos žmonių teisės ir laisvės, kitos Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomos ir ginamos vertybės. LAT ne kartą konstatavo, kad negali būti pritarta tokiai baudžiamojai įstatymo taikymo praktikai, kai asmens elgesys, esant išimtinai civiliniams, administraciniais ar drausminiais teisiniais santykiams, yra vertinamas kaip nusikalstamas. Baudžiamoji atsakomybė demokratinėje visuomenėje turi būti suvokiama kaip kraštutinė, paskutinė priemonė (*ultima ratio*), naudojama saugomų teisinių gėrių, vertybių apsaugai tais atvejais, kai švelnesnėmis priemonėmis tų pačių tikslų negalima pasiekti (kasacinės nutartys Nr. 2K-369/2009, Nr. 2K-262/2011, Nr. 2K-385/2014). Pažymėtina, jog LAT praktikoje nepritariama nuomonei, kad bet kokių teisės aktų, reglamentuojančių valstybės tarnautojų ar jiems prilygintų asmenų atliekamas funkcijas, pažeidimai būtų pripažįstami nusikaltimais. Padaryta veika vertintina kaip nusikalstama tik tuomet, jei rezultatas, kurio galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su baudžiamąja teise, priemonėmis, yra nepakankamas ir švelnesnės priemonės pažeistų taikytinų teisinių priemonių pusiausvyrą. Todėl kiekvieną kartą, kai reikia spręsti, pripažinti veiką nusikaltimu ar kitokiu teisės pažeidimu, labai svarbu įvertinti, kokių rezultatų galima pasiekti kitomis, nesusijusiomis su kriminalinių bausmių taikymu, priemonėmis (administracinėmis, drausminėmis, civilinėmis sankcijomis ar visuomenės poveikio priemonėmis ir pan.).

8. Ikiteisminis tyrimas turi būti pradėtas tik esant Lietuvos Respublikos baudžiamojai proceso kodekso (toliau – BPK) 166 straipsnyje nustatytiems pagrindams, t. y. gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką arba prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustatius nusikalstamos veikos požymius. Ikiteisminis tyrimas turi būti pradėtas, remiantis ne prielaidomis ar subjektyviu situacijos vertinimu, o tik esant objektyvioms aplinkybėms, rodančioms, kad galimai buvo padaryta nusikalstama veika. Ikiteisminis tyrimas nepradedamas, siekiant nustatyti, ar kas nors padarė kokią nors nusikalstamą veiką.

9. Paaiškiname, kad STT pagal teisės aktais suteiktą kompetenciją neturi teisės duoti nurodymus valstybės institucijoms, įstaigoms ir (ar) kitiems asmenims priimti konkrečius sprendimus ir (ar) atlikti veiksmus. Jeigu viešojo administravimo subjektų veiksmai/neveikimas ir sprendimai pažeidžia Jūsų ar kitų asmenų teises ar teisėtus interesus, šie veiksmai/neveikimas ir sprendimai gali būti skundžiami teisės aktų nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 3 straipsnyje nustatyta, kad administracinis teismas

sprendžia viešojo administravimo srities ginčus; teismas nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštarauja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktais, administraciniai teismai sprendžia bylas dėl: 1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus; 2) savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti veiksmus; 3) žalos, atsiradusios dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų veiksmų, atlyginimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.271 straipsnis). Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.

10. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, nesant konkrečių faktinių duomenų apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, STT neturi pagrindo priimti sprendimo BPK nustatyta tvarka (pradėti ar atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą) dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų.

11. Norime pažymėti, kad STT jau daug kartų atsakė į Jūsų keliamus klausimus, kurie susiję būtent su Jūsų minimo sklypo formavimu ir pertvarkymu. Informuojame, jog ateityje, vadovaudamiesi Asmenų, kurie kreipiasi į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybą, pareiškimų nagrinėjimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2018-05-21 įsakymu Nr. 2-86, 36.5 punktu, kartojantis Jūsų pranešimų turiniui, atsakymų galime nebeteikti.

STT procesinės veiklos kontrolę vykdo prokuratūra, o kiekvienas asmuo savo pažeistas teises ir teisėtus interesus turi teisę ginti kreipdamasis į teismą.

Pranešimų nagrinėjimo skyriaus viršininkas

Mikas Bukauskas

Greta Beržanskė, tel. (8 706) 63 372, el. p. greta.berzanske@stt.lt